

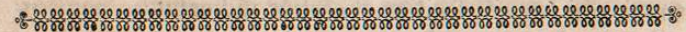
S. AUR. AUGUSTINI

HIPPONENSIS EPISCOPI

DE GESTIS PELAGII

AD AURELIUM EPISCOPUM

LIBER UNUS¹.

Singula errorum capita Pelagio apud Palæstinam Synodum objecta, cum ejusdem ad illa responsionibus, minutatim excutiuntur. Quanquam autem absolutionem a Synodo Pelagius consecutus sit, in eo tamen residere adhuc suspicionem hæreseos, monstrat Augustinus: ac denique hominem Synodi sententia sic esse absolutum, ut ipsa hæresis, propter quam in judicium venit, incunctanter damnata fuerit².

I. POSTEAQUAM in manus nostras³, sancte papa Aureli, ecclesiastica gesta venerunt, ubi Pelagius ab episcopis quatuordecim provinciæ Palæstinæ catholicus est pronuntiatus, cunctatio mea terminum accepit, qua disserere aliquid plenius atque fidentius de ipsa ejus defensione

¹ Scriptus sub initium anni 417. — ² Vide *Retract.* lib. II, cap. 47. —

³ Vide D. Guillon, tom. xxII, pag. 208.

dubitabam. Hanc enim jam in quadam chartula, quam mihi ipse miserat, legeram. Sed quia ejus cum illa nullas a se datas litteras sumpseram, verebar ne aliquid aliter in meis verbis inveniretur, quam legeretur episcopalibus gestis: atque ita forsitan negante Pelagio, quod ipse mihi illam chartulam miserit, quoniam facile convinci uno teste non posset, ego potius ab iis qui ei neganti faverent, aut suppositæ falsitatis, aut (ut mitius dicam) temerariæ credulitatis arguerer. Nunc ergo cum ea pertracto quæ gesta testantur, jam quantum mihi videtur, utrum pro se ille sic egerit, dubitatione sublata, profecto et de ipsius defensione, et de hoc opere nostro sanctitas tua, atque omnis qui legerit, facilius et certius judicabit.

II. Primum itaque Domino Deo, rectori custodique meo, ineffabiles ago gratias, quod me de sanctis fratribus et coepiscopis nostris, qui in ea causa iudices consederunt, opinio non fefellit. Responsiones enim ejus non immerito approbaverunt, non curantes quomodo ea, quæ objiciebantur, in opusculis suis posuerit, sed quid de his in præsentis examinatione responderit. Alia est enim causa fidei non sanæ, alia locutionis incautæ. Denique in his quæ de libello, quem dederunt sancti fratres et coepiscopi nostri Galli, Heros et Lazarus, qui propter gravem (sicut postea probabilius comperimus) unius eorum ægritudinem, præsentibus esse minime potuerunt, recitata sunt objecta Pelagio, illud est primum, quod in Libro suo quodam scribit: « Non posse esse sine peccato, nisi qui Legis scientiam habuerit. » Quo recitato Synodus dixit: « Tu hoc edidisti, Pelagi? » At ille respondit: « Ego quidem dixi, sed non sicut illi intelligunt: non dixi non posse peccare, qui scientiam Legis habuerit; sed adjuvari per Legis scientiam ad non peccandum, sicut scriptum est: « Legem in

¹ Forte ad me. — ² Eulogio episcopo, infra, cap. 3.

» adjutorium dedit illis ¹. » Hoc audito, Synodus dixit: « Non sunt aliena ab Ecclesia, quæ dicta sunt a Pelagio. » Plane aliena non sunt, quæ respondit: illud vero quod de Libro ejus prolatum est, aliud sonat. Sed hoc episcopi, Græci homines, et ea verba per interpretem audientes, discutere non curarunt; hoc tantum intuentes, quid ille qui interrogabatur, sensisse se diceret, non quibus verbis eadem sententia in ejus Libro scripta diceretur.

III. Aliud est autem, hominem per scientiam Legis ad non peccandum adjuvari: et aliud est, non posse esse sine peccato, nisi qui scientiam Legis habuerit. Cum enim videamus, exempli gratia, et sine tribulis areas tritulari, quamvis adjuvent, si adsint, et sine pædagogis posse pueros pergere in scholam, quamvis ad hoc non sint inutilia pædagogorum adjumenta, et multos sine medicis ab ægitudine convalescere, quamvis manifesta sint adjutoria medicorum; et aliis cibus sine pane homines vivere, quamvis panis adjutorium valere plurimum non negetur; et alia multa, quæ nobis tacentibus cogitanti facile occurrunt: profecto admonemur adjutorium genera esse duo. Alia quippe sunt, sine quibus illud ad quod adjuvant, effici non potest; sicut sine navi navigat nemo, nemo sine voce loquitur, nemo sine pedibus graditur, nemo sine luce intuetur, et multa hujusmodi: unde est etiam illud, quod nemo sine Dei gratia recte vivit. Alia vero sunt adjutoria, quibus sic adjuvamur, ut etiam si desint, possit alio modo fieri propter quod ea requirimus: sicut illa sunt quæ commemoravi; tribula ad fruges terendas, pædagogus ad puerum ducendum, medicamentum humana arte confectum ad recipiendam salutem, et cætera talia. Quærendum est igitur, ex quo duorum istorum generum sit Legis scientia, id est, quomodo adjuvet ad non peccandum. Si

¹ Isai. viii, 20, juxta LXX.

eo modo, ut sine illa hoc non possit impleri; non solum Pelagius verum respondit in iudicio, sed etiam verum scripsit in Libro: si vero eo modo, ut adjuvet quidem si adfuerit, possit tamen illud ad quod iuvat, alio modo fieri, etiam si ista defuerit; verum quidem respondit in iudicio, quod merito episcopis placuit, « adjuvari hominem ad non peccandum Legis scientia; » sed non verum scripsit in Libro, non esse hominem sine peccato, nisi qui scientiam Legis habuerit, » quod indiscussum iudices reliquerunt, latini sermonis ignari, et ejus qui causam dicebat, confessione contenti; præsertim ubi ex adverso nullus astabat, qui verba Libri ejus exponendo aperire interpretem cogeret, atque unde fratres non frustra moverentur, ostendere. Paucissimi quippe sunt Legis periti: multitudinem autem membrorum Christi usquequaque diffusam, et Legis tam profundæ ac multiplicis imperitam, simplicis fidei pietas et spes firmissima in Deo et charitas sincera commendat, quæ his donis prædita, gratia Dei se confidit a peccatis posse mundari per Jesum Christum Dominum nostrum.

IV. Ad hoc si forte Pelagius responderet, hanc ipsam se dixisse scientiam Legis, sine qua non potest homo liber esse a peccatis quæ per doctrinam fidei neophytis atque in Christo parvulis traditur, qua etiam baptizandi catechizantur, ut Symbolum noverint; non quidem ista intelligi solet, quando habere quisquam scientiam Legis dicitur; sed illa secundum quam Legis periti appellantur: verum tamen, si hæc verba, quæ pauca numero, sed magna sunt pondere, et more omnium Ecclesiarum fideliter baptizandis intimentur, scientiam Legis nuncuparet, asserens de hac se dixisse, « non esse sine peccato, nisi qui scientiam Legis habuerit, » quæ necesse est tradatur credentibus, antequam ad ipsam remissionem veniant peccatorum;

etiam sic circumdaret eum, non disputantium, sed vagientium baptizatorum multitudo innumerabilis parvulorum, qui non verbis, sed ipsa innocentiae veritate clamarent: Quid est, quid est quod scripsisti, « non posse esse sine peccato, nisi qui scientiam Legis habuerit? » Ecce nos grex magnus agnorum sine peccato sumus, et Legis tamen scientiam non habemus. Nempe isti eum saltem, lingua tacente, tacere compellerent, aut forte etiam confiteri, vel nunc se ab illa perversitate correptum¹, vel certe hoc se quidem et ante sensisse, quod nunc in ecclesiastico dixit examine; sed ejus sententiæ non se circumspecta verba posuisse, et ideo fidem suam esse approbandam, librum emendandum. Est enim ut scriptum est: « Qui » labitur in lingua, et non in corde². » Quod si diceret, vel si dicat, quis eisdem verbis incautius negligentiusque conscriptis non facillime ignoscat, cum sententiam, quam verba illa continent, non defendat, sed eam dicat suam, quam veritas probat? Hoc etiam pios iudices cogitasse credendum est: si tamen quod in libro ejus Latino est, diligenter interpretatum, satis intelligere potuerunt, sicut ejus responsionem Græco eloquio prolatam, et ob hoc facile intellectam, alienam non esse ab Ecclesia judicaverunt. Sed jam cætera videamus.

V. Adjecit enim episcopalis Synodus, et ait: « Legatur et aliud capitulum. » Et lectum est in eodem Libro suo posuisse Pelagium: « Omnes voluntate propria regi. » Quo lecto Pelagius respondit: « Et hoc dixi propter liberum arbitrium, cui Deus adjutor est eligenti bona: homo vero peccans, ipse in culpa est, quasi liberi arbitrii. » Quo audito episcopi dixerunt: « Neque hoc alienum est ab ecclesiastica doctrina. » Quis enim condemnaret liberum arbitrium, vel negaret, cum quo Dei adjutorium prædi-

¹ Forte correctum. — ² Eccli xix, 16.

catur? Quapropter et sententia respondentis merito episcopis placuit: et tamen illud quod in Libro ejus positum est: « Omnes voluntate propria regi, » fratres qui noverant quid adversus Dei gratiam isti soleant disputare, procul dubio debuit permovere. Sic enim dictum est: » Omnes voluntate propria regi, » tanquam Deus neminem regat, et frustra scriptum sit: « Saluum fac populum tuum, et » benedic hæreditatem tuam, et rege eos, et extolle illos » usque in sæculum ¹: » ne remaneant utique, si voluntate propria sine Deo reguntur, velut oves non habentes pastorem ²; quod absit a nobis. Nam procul dubio plus est agi, quam regi: qui enim regitur, aliquid agit; et a Deo regitur, ut recte agat; qui autem agitur, agere aliquid ipse vix intelligitur: et tamen tantum præstat voluntatibus nostris gratia Salvatoris, ut non dubitet Apostolus dicere: « Quotquot spiritu Dei aguntur, hi filii sunt Dei³. » Nec aliquid in nobis libera voluntas melius agere potest, quam ut illi se agendam commendet, qui male agere non potest; et hoc cum fecerit, ab illo se ut faceret, adjutam esse non dubitet, cui dicitur in Psalmo: » Deus meus, mi- » sericordia ejus præveniet me⁴. »

VI. Denique in illo Libro, ubi illa capitula Pelagius scripsit, huic positioni, qua dixit: Omnes voluntate propria regi, et suo desiderio unumquemque dimitti, » subjecit aliquid de testimonio Scripturarum, quo satis appareat, non se sibi hominem regendum debere committere. Ait enim de hoc ipso Sapientia Salomonis: « Sum quidem » et ego mortalis homo, similis omnium, ex genere terreno » illius qui prior finctus est ⁵: » et cætera usque ad eum capituli finem, ubi legitur: « Unus ergo omnibus introitus » ad vitam, et similis exitus: propter hoc optavi, et datus

¹ Psal. xxvii, 9. — ² Marc. vi, 24. — ³ Rom. viii, 14. — ⁴ Psal. lvm, 11. — ⁵ Sap. vii, 1.

» est mihi sensus, et invocavi, et venit in me spiritus Sapientiae. » Nonne luce clarius apparet, quemadmodum iste considerata miseria fragilitatis humanæ, non est ausus se regendum sibi committere; sed optavit, et datus est ei sensus, de quo dicit Apostolus: « Nos autem sensum » Domini habemus; et invocavit, et venit in eum spiritus » Sapientiae ¹? » Hoc enim spiritu, non viribus propriæ voluntatis, reguntur et aguntur qui filii sunt Dei.

VII. Nam et illud quod posuit de Psalmo in eodem Capitulum libro, ut quasi probaret: « Omnes voluntate propria regi: « Dilexit maledictum, et veniet ei; et non » luit benedictionem, et elongabitur ab eo²: » quis nesciat hoc vitium esse, non naturæ, sicut eam condidit Deus, sed voluntatis humanæ, quæ recessit a Deo? Verumtamen si non dilexisset maledictionem, et voluisset benedictionem, et in hoc ipso voluntatem suam divina gratia negaret adjutam, ingratus atque impius sibi regendus dimitteretur, ut sine rectore Deo præcipitatus, non se a se ipso regi potuisse, poenis experiretur. Sic etiam in illo testimonio, quod in eodem Libro eidem titulo subdidit: « Apposuit » tibi aquam et ignem, ad quod vis porrigere manum » tuam; ante hominem bonum et malum, vita et mors, » quod placuerit ei, dabitur illi³: » manifestum est, quod si ad ignem manum mittit, et malum ac mors ei placet, id voluntas hominis operatur; si autem bonum et vitam diligit, non solum voluntas id agit, sed divinitus adjuvatur. Sufficit enim sibi oculus ad non vivendum, hoc est, ad tenebras: ad videndum vero lumine suo non sibi sufficit, nisi illi extrinsecus adjutorium clari luminis præbeatur. Absit autem, ut ii qui secundum propositum vocati sunt, quos præscivit, et prædestinavit conformes imaginis Filii sui⁴, suo ut pereant desiderio dimittantur. Hoc enim

¹ 1 Cor. ii, 16. — ² Psal. cviii, 18. — ³ Eccli. xv, 17, 18. — ⁴ Rom. viii, 29.

patiuntur vasa iræ, quæ perfecta sunt ad perditionem : in quorum etiam ipsa perditione notas facit Deus divitiarum gloriæ suæ in vasa misericordiæ suæ ¹. Propter hoc enim, cum dixisset : « Deus meus, misericordia ejus præveniet » me ² : continuo subjecit : Deus meus demonstravit mihi » in inimicis meis ³. » Illis ergo fit quod scriptum est : « Tradidit illos Deus in desideria cordis eorum ⁴. » Non autem fit prædestinatis, quos regit Spiritus Dei ; quoniam non inanis est vox eorum : « Ne tradas me, Domine, a desiderio meo peccatori ⁵. » Quandoquidem et contra ipsa desideria sic oratum est, ut dicerentur : « Aufer a me » concupiscentias ventris, et desiderium concubitus ne » apprehendat me ⁶. » Præstat hoc Deus illis, quos subditos regit ; non autem illis, qui se idoneos ad se ipsos regendos putant, et præfidenti cervicæ propriæ voluntatis illum dedignantur habere rectorem.

VIII. Quæ cum ita sint, filii Dei qui hoc noverunt, et se Dei Spiritu regi et agi gratulantur, quomodo moveri potuerunt, cum audirent vel legerent a Pelagio scriptum : « Omnes voluntate propria regi, et suo desiderio unumquemque dimitti ? » Et tamen quia interrogatus ab episcopis, quid mali sonarent illa verba persensit, responditque « hoc se dixisse propter liberum arbitrium ; » continuo subjiciens, cui Deus adjutor est eligenti bona, homo vero peccans, ipse in culpa est, quasi liberi arbitrii : » hanc quoque sententiam pii iudices approbantes, quam incaute, vel quo sensu illa in Libro ejus verba sint posita, considerare vel quærere noluerunt, sufficere existimantes ita eum confessum esse liberum arbitrium, ut eligenti bona Deus esset adjutor, peccans vero esset in culpa, ad hoc sibi sufficiente propria voluntate. Ac per hoc Deus regit, quibus

¹ Rom. ix, 22. — ² Psal. lvm, 11. — ³ Ibid. 12. — ⁴ Rom. 1, 24. — ⁵ Psal. cxxxix, 9 — ⁶ Eccli. xxiii, 6.

adjutor est eligentibus bona. Et idéo bene regunt quidquid regunt, quoniam ipsi reguntur a bono.

IX. Item recitatum est quod in Libro suo Pelagius posuit : « In die iudicii iniquis et peccatoribus non esse parcendum, sed æternis eos ignibus exurendos. » Quod ideo fratres moverat, ut objiciendum putaretur, quod ita dictum est, tanquam omnes peccatores æterno essent supplicio puniendi, non eis exceptis qui fundamentum habent Christum, quamvis superædificent ligna, fœnum, stipulam, de quibus dicit Apostolus : « Si cujus opus » exustum fuerit, detrimentum patietur ; ipse autem salvus » erit, sic tamen quasi per ignem ¹. » Sed cum respondisset Pelagius, « hoc secundum Evangelium se dixisse, ubi dicitur de peccatoribus : « Illi ibunt in supplicium æternum, » justi autem in vitam æternam ² : « nullo modo potuit christianis iudicibus evangelica et dominica displicere sententia, nescientibus quid in verbis de libro Pelagii prolatis moverit fratres, qui disputationes ejus vel discipulorum ejus audire consueverunt : quando his absentibus, qui libellum contra Pelagium sancto episcopo Eulogio dederunt ³, nullus urgebat, ut peccatores per ignem salvandos a peccatoribus æterno supplicio puniendis aliqua exceptione distingueret, et eo modo intelligentibus iudicibus cur fuerit illud objectum, si nollet distinguere, merito culparetur.

X. Quod autem addidit Pelagius : « Et si quis aliter credit, Origenista est. » Hoc acceperunt iudices, quod revera in Origine dignissime detestatur Ecclesia, id est, quod etiam illi, quos Dominus dicit æterno supplicio puniendos, et ipse diabolus atque angeli ejus, post tempus licet prolixum purgati liberabuntur a pœnis, et sanctis

¹ 1 Cor. iii, 15. — ² Matth. xxv, 46. — ³ Eulogius episcopus. Vide lib. i contra Julian. cap. 5.

cum Deo regnantibus societate beatitudinis adhærebunt. Hoc ergo Synodus dixit, « alienum non esse ab Ecclesia, » non secundum Pelagium, sed potius secundum Evangelium, quod tales iniqui et peccatores æternis ignibus exurentur, quales tali supplicio dignos judicat Evangelium; et quod detestabiliter cum Origene sentiat, quisquis dixerit aliquando eorum finiri posse supplicium, quod Dominus dixit æternum. De illis vero peccatoribus, quos dicit Apostolus, exusto eorum opere, tanquam per ignem salvos futuros, quoniam nihil Pelagio de iis evidenter objectum est, nihil judicaverunt. Quapropter, qui dicit iniquos et peccatores, quos æterno supplicio veritas damnat, aliquando inde posse liberari, non inconvenienter eum Pelagius Origenistam vocat: sed rursus, qui nullum peccatorem in Dei judicio misericordia dignum existimat, quod vult ei nomen imponat, dum tamen et hunc errorem ecclesiastica veritate non recipi intelligat. « Judicium enim » sine misericordia fiet illi qui non fecit misericordiam ¹. »

XI. Quomodo autem fiet hoc judicium, difficile in Scripturis sanctis comprehendere potest: modis enim multis significatur, quod uno modo futurum est. Namque aliquando dicit Dominus adversus eos, quos in suum regnum non recipit, ostium se clausurum, clamantibusque illis et dicentibus: « Aperi nobis, in nomine tuo manducavimus et bibimus ², » et cætera quæ illos dicere scriptum est, se responsurum: « Nescio vos, qui operamini iniquitatem ³. » Aliquando jussurum se commemorat, ut hi qui noluerunt eum regnare, sibi adducantur, et interficiantur coram illo. Aliquando venturum se dicit cum Angelis suis in majestate sua, ut congregentur ante eum omnes gentes, et dividat eas, et alios ponat ad dexteram, quorum bona opera commemorans ⁴, reportet in vitam

¹ Jacob. II, 13. — ² Luc. XIII, 26. — ³ Id. XIX, 27. — ⁴ Matth. XXV, 13.

æternam; alios ad sinistram, quibus bonorum sterilitatem imputans, eos æterno igne condemnet. Aliquando servum nequam et pigrum, qui pecuniam ejus neglexit impendere ¹, vel etiam hominem inventum in convivio non habentem vestem nuptialem, jubet ligatis manibus et pedibus mitti in tenebras exteriores ². Aliquando susceptis quinque prudentibus, ostium contra stultas alias quinque virgines claudit ³. Hæc, et si quid est aliud quod in præsentia non occurrit, de judicio dicuntur futuro, utique non in uno vel quinque, sed in multis exercendo. Nam si unus esset, qui de convivio, quod non habebat vestem nuptialem, in tenebras jussus est mitti; non continuo sequeretur, et diceret: « Multi enim sunt vocati, » pauci vero electi ⁴: » cum potius uno projecto atque damnato, multi in domo remansisse videantur. Sed de his omnibus nunc quantum satis est disputare perlongum est. Hoc tamen breviter possum dicere, sine præjudicio, (quod in pecuniariis rationibus dici solet) melioris discussionis, unum aliquem judicii modum, qui est inscrutabilis nobis, servata duntaxat in præmiis et poenis diversitate meritorum, multis per Scripturas sanctas significari modis. Quod autem huic causæ, de qua nunc agitur, satis est, si dixisset Pelagius, omnes omnino peccatores æterno igne et æterno supplicio puniendos: quisquis id judicium ⁵ approbasset, in se ipsum primitus sententiam protulisset. « Quis enim » gloriabitur se mundum esse a peccatis ⁶? » Quia vero nec omnes dixit, nec quosdam, sed indefinite posuit, et hoc secundum Evangelium se dixisse respondit: vera quidem sententia episcopali est confirmata judicio; sed adhuc quid sentiat Pelagius non apparet, et post hoc etiam episcopale judicium non impudenter inquiritur.

¹ Luc. XIX, 22. — ² Matth. XXII, 11. — ³ Id. XXV, 10. — ⁴ Id. XXI, 14. — ⁵ Forte judicium. — ⁶ Prov. XX, juxta LXX.

XII. Objectum est et illud Pelagio, tanquam in suo libro scripserit : « Malum nec in cogitationem venire. » Respondit autem : « Hoc non ita posuimus, sed diximus, debere studere christianum, ne male cogitet : » quod, sicut decuit, episcopi approbarunt. Quis enim dubitat, malum cogitari non oportere ? Et revera in libro suo quod ait, « malum nec cogitari, » si ita legitur, « nec cogitandum quidem, » hoc intelligi solet, malum nec cogitari debere quidem. Hoc autem qui negat, quid aliud dicit, quam debere cogitari malum ? Quod si verum esset, non diceretur in laude charitatis, « Non cogitat malum¹. » Non venire tamen in cogitationem » justorum atque sanctorum, ideo non tam probe asseritur, quia cogitatio vocari solet etiam cum aliquid in mentem venit, etsi consensio non sequatur. Cogitatio vero quæ culpam contrahit et merito prohibetur, consensione non caret. Potuit ergo fieri, ut mendosum codicem legerent, qui hoc ita objiciendum arbitrati sunt, tanquam Pelagius dixerit : « Malum nec in cogitationem venire, » id est, justis et sanctis in mentem non venire quod malum est. Quæ sententia profecto absurdissima est; cum enim mala reprehendimus, nisi cogitata verbis enuntiare non possumus : sed illa, ut diximus, culpabilis appellatur cogitatio mali, quæ consensio- nem trahit.

XIII. Cum ergo et hanc Pelagii responsionem iudices approbassent, recitatum est aliud, quod in suo libello scripsit : « Regnum cœlorum etiam in Veteri Testamento promissum. » Ad quod Pelagius : « Hoc et per Scripturas probari possibile est : hæretici autem in injuriam Veteris Testamenti hoc negant. Ego vero Scripturarum auctoritatem secutus dixi, quoniam in propheta Daniele scriptum est, « Et accipient sancti regnum Altissimi². » Qua ejus

¹ I Cor. xiii, 5. — ² Dan. vii, 18.

accepta responsione, Synodus dixit : « Neque hoc alienum est a fide ecclesiastica.

XIV. Numquidnam ergo fratres nostros, ut etiam hoc inter cætera objicerent, sine causa verba ista moverunt ? Non utique : sed Veteris Testamenti nomen modis duobus dici solet, uno modo secundum divinarum Scripturarum auctoritatem, alio secundum loquendi vulgatissimam consuetudinem. Paulus namque apostolus dicit ad Galatas : « Dicite mihi, inquit, sub lege volentes esse, legem non » audistis ? Scriptum est enim, quod Abraham duos filios » habuit, unum de ancilla, alterum de libera : quæ sunt » in allegoria. Hæc enim sunt duo testamenta, unum qui- » dem in servitutem generans, quod est Agar. Sina mons » est in Arabia, quæ conjuncta est ei, quæ nunc est, Je- » rusalem, servit enim cum filiis suis : quæ autem sursum » est Jerusalem, libera est, quæ est mater nostra. » Cum ergo Vetus Testamentum ad servitutem pertineat, unde etiam dictum est : « Ejice ancillam et filium ejus, non » enim hæres erit filius ancillæ cum filio meo Isaac¹; » regnum autem cœlorum ad libertatem : quomodo etiam regnum cœlorum ad Vetus pertinet Testamentum ? Sed quoniam, ut dixi, etiam sic solemus loqui, ut Scripturas omnes Legis et Prophetarum, quæ ante Incarnationem Domini ministratæ, auctoritate canonica continentur, nomine Testamenti Veteris nuncupemus; quis ecclesiasticis litteris vel mediocriter eruditus ignorat, ita Scripturis illis promitti potuisse regnum cœlorum, sicut etiam illud Testamentum Novum, ad quod pertinet regnum cœlorum ? Certe enim in illis Litteris apertissime scriptum est : « Ecce dies » veniunt, dicit Dominus, et consummabo domui Israël » et domui Jacob testamentum novum, non secundum » testamentum quod disposui patribus eorum, in die qua

¹ Gal. vi, 21-32.

» apprehendi manum eorum, ut educerem eos de terra » Ægypti¹. » Hoc enim factum est in monte Sina. Tunc autem Daniel propheta nondum erat qui dixerat², « Accipienti sancti regnum Altissimi³. » His enim verbis præmium, non Veteris, sed Novi Testamenti prophetabat: sicut ipsum Christum venturum iidem Prophetæ prænuntiarunt, cujus sanguine dedicatum est Testamentum Novum: cujus testamenti ministri Apostoli facti sunt, dicente beatissimo Paulo: « Qui et idoneos nos fecit ministros novi testamenti, non littera, sed spiritu⁴. » Littera enim occidit, spiritus autem vivificat. » In illo vero testamento quod proprie Vetus dicitur, et datum est in monte Sina, non invenitur promitti apertissime, nisi terrena felicitas. Unde illa terra, quo est populus introductus, et per eremum ductus, terra promissionis vocatur, in qua pax et regnum, et ab inimicis victoriarum reportatio, et abundantia filiorum ac fructuum terrenorum, et si qua hujusmodi, hæc sunt promissa Veteris Testamenti: quibus etsi figurantur ad Novum Testamentum pertinentia spiritualia, tamen qui propter illa terrena suscipit legem Dei, ipse est hæres Veteris Testamenti. Ea quippe secundum Vetus Testamentum promittuntur atque tribuuntur, quæ secundum hominem veterem concupiscuntur. Quæ autem illic ad Novum Testamentum pertinentia figurantur, novos homines quærunt. Neque nesciebat enim quid loqueretur tantus Apostolus, qui duo testamenta in ancilla et libera, allegorica significatione distincta esse dicebat, Veteri filios carnis, Novo filios promissionis attribuens: « Non qui » filii carnis, inquit, hi filii Dei, sed filii promissionis deputantur in semen⁵. » Filii ergo carnis pertinent ad terrenam Jerusalem, quæ servit cum filiis suis: filii au-

¹ Jerem. xxxi, 31. — ² Forte diceret. — ³ Dan. vii, 18. — ⁴ 2 Cor. iii, 6. — ⁵ Rom. ix, 8.

tem promissionis ad eam quæ sursum est, liberam matrem nostram in cœlis æternam¹. Unde perspicitur, qui ad regnum terrenum, et qui pertineant ad regnum cœlorum. Istam distinctionem qui etiam illo tempore per Dei gratiam intelligentes, filii promissionis effecti sunt, Novi Testamenti hæredes in occulto Dei consilio deputati sunt, etiamsi Vetus Testamentum per temporum distributionem divinitus datum populo veteri congruenter ministraverunt.

XV. Quomodo ergo non merito commoverentur filii promissionis, filii liberæ Jerusalem in cœlis æternæ, cum ista discretio apostolica atque catholica Pelagii verbis videretur auferri, et Agar quodam modo Saræ crederetur æquari? Ille igitur hæretica impietate Scripturæ Veteris Testamenti facit injuriam, qui eam ex Deo bono, summo et vero, fronte sacrilegæ impietatis negat: sicut Marcion, sicut Manichæus, et si quæ alia pestis hoc sentit. Quapropter, ut de hac re quod sentio, qua possum brevitate complectar: sicut Veteri Testamento, si esse ex Deo bono et summo negetur; ita et Novo fit injuria, si Veteri æquetur. Sed cum Pelagius respondisset, cur etiam dixerit in Vetere Testamento promitti regnum cœlorum, Danielis prophetæ commemorans testimonium, qui sanctos accepturos regnum Altissimi, apertissime prophetavit, non esse hoc alienum a fide catholica, merito judicatum est, non secundum illam distinctionem, qua in monte Sina promissa terrena ad Vetus Testamentum proprie pertinere monstrantur; nec tamen improbe, secundum hanc loquendi consuetudinem, qua universæ Scripturæ canonicæ ante incarnationem Domini ministratæ Veteris Testamenti appellatione censentur. Non enim aliud est regnum Altissimi, quam Dei regnum; aut quisquam contendere audebit, aliud esse Dei regnum, aliud regnum cœlorum.

¹ Gal. iv, 25.